

Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Харків : НТУ «ХПІ», 2015. № 59 (1168). С. 148–152.

5. Ткачова Н. П., Перерва П. Г. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства. *Економіка розвитку*. 2011. № 4. С. 116–120.

6. Гончарова Н. П., Перерва П. Г., Яковлев А. И. Новые технологические системы: качество, потребность, эффективность. К. : Наукова думка, 1989. 176 с.

7. Перерва П. Г. Самомаркетинг менеджера и бизнесмена. Ростов н/Д : Феникс, 2003. 592 с.

8. Kocziszky György, Somosi M. Veres, Kobieliava T. O. Reputational compliance. *Дослідження та оптимізація економ. процесів «Оптимум–2017»* : тр. 13-ї Міжнар. конф. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. С. 140–143.

9. Перерва П. Г. та ін. Управління персоналом та економіка праці : навч. посібник ; ред. М. І. Погорелов та ін. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : НТУ «ХПІ», 2015. 521 с.

10. Старостіна А. О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика : підруч. К. : Знання, 2009. 1070 с.

11. Погорелов И. Н. и др. Экономика и организация труда. Харьков : Фактор, 2007. 640 с.

12. Перерва П. Г. Трудоустройство без проблем (искусство самомаркетинга). Харьков : Фактор, 2009. 480 с.

13. Гончарова Н. П., Перерва П. Г., Яковлев А. И. Маркетинг инновационного процесса : учебное пособие. К. : ВИРА-Р, 1998. 267 с.

14. Перерва П. Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии : учеб. пособие. Харьков : «Основа», 1993. 288 с.

УДК 664:006.063:637.524

Косенко О. П., д.е.н., професор

Матросова В. О., к.е.н., професор

Кобелєв В. М., к.е.н, доцент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

МІЖНАРОДНІ СИСТЕМИ ЯКОСТІ ТА ЇХ СЕРТИФІКАЦІЯ

Розглядаючи систему якості як сукупність організаційних структур, методик і ресурсів, що необхідні для здійснення загального управління якістю, слід відзначити її як складову частину загальної системи управління організації. Вона повинна створювати у керівництва організації і (або) у споживача впевненість в тому, що продукція буде відповідати встановленим вимогам до її якості. При цьому масштаб системи якості повинен відповідати завданням організації в сфері якості (політики організації в області якості), а витрати на її створення та функціонування не повинні перевищувати «позитивного ефекту» від експлуатації або споживання продукції.

Система якості повинна бути документована в такій мірі, щоб бути легко

актуалізованою в організації та прозорою для її контролю. При розробці системи варто звертати увагу на вирішення трьох основних завдань: забезпечення якості, управління якістю і поліпшення якості. Ці завдання можуть бути вирішені з використанням різних методів і принципів управління. Система якості може охоплювати різні етапи життєвого циклу продукції: етапи остаточного контролю та випробування, або етапи від проектування до монтажу та обслуговування. Вони так само можуть включати контроль ефективності системи якості субпідрядника.

Сертифікація систем якості є добровільною процедурою, що підтверджує відповідність системи тим чи іншим стандартам. Найбільшого поширення набула сертифікація на відповідність вимогам стандартів ISO 9000. Однак ступінь довіри до системи залежить не стільки від посилання на її відповідність стандартам ISO 9000, скільки від компетентності, об'єктивності та авторитету органу, який проводив сертифікацію системи.

З метою підвищення довіри до систем якості, Держстандарт України розробив систему добровільної сертифікації систем якості та виробництва «Регістр систем якості». Широкого поширення набула спільна з закордонними фірмами сертифікація українських систем якості.

Поряд з цим існує велика кількість регіональних та міжнародних організацій з сертифікації систем якості, з яких слід відзначити:

- міжнародну незалежну організацію з сертифікації (ПОС), що об'єднує сім великих міжнародних фірм з сертифікації продукції та систем якості, у тому числі Регістр Ллойда, ТЮФ-СЕРТ, Дет Норске Верітас та інші;
- EQNET, що об'єднує 17 європейських національних організацій;
- міжнародний форум з акредитації (IAF), що включає національні органи з акредитації.

Проте захоплення сертифікацією систем якості призводить до певних витрат. Зокрема є спроби адміністративними шляхами змусити організації проводити сертифікацію своїх систем якості, що дискредитує саму ідею добровільної сертифікації. Обов'язковій сертифікації, з нашої точки зору, повинні піддаватися системи якості організацій, чия продукція потрапляє до сфери державного метрологічного контролю та нагляду.

У 80-х роках, для яких є характерним розвиток загальноосвітніх інтеграційних процесів, підхід до методів підтвердження відповідності почав змінюватись. Зокрема, в Європейському Співтоваристві (ЄС) почали розробляти єдині для цих країн директиви ЄС, що містять вимоги до різних видів продукції в основному з безпеки та охорони навколишнього середовища.

У 1988 р. у Брюсселі відбувся симпозіум західноєвропейських країн з питань сертифікації і випробувань, на якому були розроблені рекомендації по створенню єдиних для ЄС принципів сертифікації і випробувань. На основі матеріалів симпозіуму Комісія європейських товариств (КЄТ) підготувала резолюцію з питання комплексного підходу до технічних умов, випробувань і сертифікації.

Цей документ підтверджує початок нового, більш високого ступеню в розвитку підходів ЄС до питань щодо сертифікації та випробувань продукції:

– пропонується підприємствам країн ЄС впровадити системи управління якістю на базі стандартів EN 29001, EN 29002, EN 29003;

– затверджуються єдині для Товариства критерії оцінки компетентності та незалежності випробувальних лабораторій, органів по акредитації і сертифікації.

У 1989 р. ЄС була прийнята Глобальна концепція гармонізації правил по оцінюванню відповідності.

Згідно з директивами відповідність може бути оцінена самим виробником, який заявою-декларацією підтверджує відповідність товару вимогам директиви і засвідчує це шляхом маркування товару знаком.

Нові директиви містять гармонізовані вимоги з безпеки, які конкретизовані щодо відповідної стадії життєвого циклу продукції: проектування, виробництва, реалізації, використання. Для того, щоб директиви протягом тривалого часу не потребували переробки, до них включають загальні вимоги, а більш докладні, приватні, виносять у стандарти.

Нові директиви відрізняються від старих і за структурою: у них є правова частина і технічна, наводяться принципи систем оцінювання відповідності та посилання на стандарти.

Директиви ЄС визначають методи підтвердження відповідності, які може використовувати постачальник. Право вибору конкретного модуля надано постачальнику.

В умовах переходу України до відкритої ринкової економіки боротьба за споживача на внутрішньому і зовнішньому ринках вимагає створення та виробництва справді конкурентоспроможних товарів. У цьому зв'язку виникає проблема пошуку економічно раціональних рівнів конкурентоспроможності товарів і витрат на їхнє досягнення. Все це підвищує роль управління в цілеспрямованому впливі на якість, а через нього – на конкурентоспроможність продукції. Країни з ринковою економікою, особливо Японія, накопичили великий позитивний досвід управління якістю на фірмовому рівні та досягли в цьому питанні вражаючих успіхів.

Список литературы

1. Pererva P. G. Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc : NTU «KhPI», 2012. 668 p.

2. Перерва П. Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии : учеб. пособие. Харьков : «Основа», 1993. 288 с.

3. Гончарова Н. П., Перерва П. Г., Яковлев А. И. Новые технологические системы: качество, потребность, эффективность. К. : Наукова думка, 1989. 176 с.

4. Перерва П. Г., Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т. А. Комплаенс программа промышленного предприятия. Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. 689 с.

5. Перерва П. Г. Комплаенс-программа промышленного предприятия: сущность и задачи. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія «Економічні науки» : зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. № 24 (1246). С. 153–158.

6. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В. Л., ПЕРЕРВА П. Г., КОБЕЛЄВА Т. О. Банкротство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Харків : НТУ «ХПІ», 2015. № 59 (1168). С. 148–152.
7. Перерва П. Г., Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т. А. Комплаєнс програма промислового підприємства. Харків-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. 689 с.
8. Перерва П. Г. Самомаркетинг менеджера и бизнесмена. Ростов н/Д : Феникс, 2003. 592 с.
9. Ткачова Н. П., Перерва П. Г. Развитие методов анализа фактического состояния конкурентных преимуществ предприятия. *Економіка розвитку*. 2011. № 4. С. 116–120.
10. Перерва П. Г. Трудоустройство без проблем (искусство самомаркетинга). Харьков : Фактор, 2009. 480 с.
11. Kocziszky György, Somosi M. Veres, Kobielieva T. O. Reputational compliance. *Дослідження та оптимізація економ. процесів «Оптимум–2017»* : тр. 13-ї Міжнар. конф. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. С. 140–143.
12. Перерва П. Г. та ін. Управління персоналом та економіка праці : навч. посібник ; ред. М. І. Погорелов та ін.; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : НТУ «ХПІ», 2015. 521 с.
13. Гончарова Н. П., Перерва П. Г., Яковлев А. И. Маркетинг инновационного процесса : учебное пособие. К. : ВИРА-Р, 1998. 267 с.
14. Старостіна А. О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика : підруч. К. : Знання, 2009. 1070 с.
15. Погорелов И. Н. и др. Экономика и организация труда. Харьков : Фактор, 2007. 640 с.

УДК 355.02

Кохно С. А., аспірант

Научный руководитель: Ивуть Р. Б., д. э.н., профессор

**Академия управления при Президенте Республики Беларусь,
г. Минск, Республика Беларусь**

РОЛЬ И МЕСТО АЭРОПОРТОВ В ГРАЖДАНСКОЙ АВИАЦИИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Гражданская авиация Республики Беларусь представляет собой сложный комплекс производственно-технологических процессов обслуживания пассажиров и грузовой клиентуры, является большой многофакторной динамической системой, состоящей из постоянно взаимодействующих и взаимозависимых элементов (авиакомпаний, аэропортов, систем аэронавигационного обеспечения и др.).

В настоящее время гражданская авиация Республики Беларусь, являясь магистральным видом транспорта, связывает столицу государства с политическими, деловыми и финансовыми центрами зарубежных государств.